

Kamarádky se už všechny udaly do města, ale já bych páru nešla ani zaboha. Zrovna práce v krávině se, mi líbí. Že je na směny a vůbec... Ale kdyby sem někdo chtěl — řeknu mu utkejte! Jako v kriminále tu jsem! Žádná kultura! Nikomu bych to neradila. Ale sama bych nešla — jo, paní, je to divný... Mně se tu líbí, ale lidi si nerozumějí!...

Hezky se dovede Leňa povídat. Je na svých osmáct let trochu hubená, ale dost možná, že to dělá jen dojem z úzkého obličejíčku. Světla čupřina nad čelem přitakává, takhle vážná je asi zcela výjimečně. Je osm ráno, právě přišla z krávin, teta odpočívá na lavičce a ona se má zpovídat jakési návštěvě z Ústí. Ale spřátelily jsme se.

Pojem „kriminál“ zřejmě může být různý. Tenhle jeje zaměřovaný chmelnicemi dehtenatý kilometr. Žatce, menuje se Želč, má 341 duší, JZD, jednotu a hospodu, v každém druhém domku je televize a další solidní vymoženosti — a přece „kriminál“! Ale má by ani zaboha odtud nešla.

Když si ji sem máma s tetou před lety přinesla z Votavy, byla holka ještě v peřinách. Chalupa tehdy nevypadala vůbec nelli — ani smradat by se nedala s dřevní vyzdobou a upravenou domácností se zavedeným plynem. Po tom máma umřela, zůstaly samy dvě. Dnes už tetu moc nelíbí nohy ale pokoj si nedá, domek a zahrádka je jako klíček. A Leňa? Moc dobře se učila, ale jakpak školy? Zato na pole, ani před půl rokem ji družstvo přefadilo do krávin — a slíbilo, stejně jak je spokojená. Teta s ní taky — byla. Bývala. Stačilo zavolat; Leničko, už je čas, domů! Hned přiběhla. Ale teď?

To všechno jen hluk nedobry! Co na něm Leňa máže vidět? Kloudně nemá co na sebe, ale do hospody chodí — jako všichni traktoristi, bojí se teta o svou Leňu. Jestli mu snad o tu chalupu jde? Ale mladí se nějak o střechu nad hlavou vůbec nestarají. Zas teta čeká u okna a děvče nejde... Balí se do deky. To před lety na vální, když ona

druhý den. Není čím podestýlat, zastiť by v „sajratu“. Ani korunku z té tisícovky měšičně nemá Leňa zadarmo... Myšl se konve, uklízí. A přece je tu ráda...

Jak jí to řekli nedávno ve výboru strany, když si jí pozvali: „Dělat umíš, myslíš ti to také dobře, mladé potřebujeme!“ Polekala se, co po ní mohou chtít. Ale soudružka

„Kriminál“ v Želči

bývala mladá... Slyší smích, posluhování, jako tehdy. V polosu, jako by sama šla z tancovačky a drželi se za ruce.

„V neděli zas po kostele?“
„Počkej, ve středu zkoušíme divadlo! Počkáme na tebe!“
Teta se se sira zasměje — a budí. Šepot zní dál. A blízko.

„Ty — v neděli jdeme zas na brigádu, vozit hlínu. Bude legrace, přijdeš?“

„Spadlas z vešsky? Koukej, já na to nejsem stavěnej!“

Za chvíli Leňa už je ti chounce v kuchyni na gauči, a za hoidnu za ní znovu klapnou vrátka. Do práce...

Už jsou tři a směna je komplet. Z dešadesáti stání hnůl vytahat na pás — aspoň že tahle mechanizace běží — takový je Lentín začátek dne. Na krmení a dojení má už jen „ty své“ — a stejně při vydojování poslední, čtyřladvacáté, ruce necítí. K čistění přibude ještě pět býčků. A oně se čistit musí aspoň každé

Kostouká jí to pak vysvětlila domá — jako máma. Co myslíš, vždyť jsme tam už hnedle s těmi dědkové a báby, kdo pak to má vést po nás, až zavřem oči? Potřebujeme zrovna takové, jako jsi ty. Na schůzích se dozvíš, co máš dělat a o tatní ti povím. Ručím za tebe!“

Půl osm, přestávka. Začne zas v deset. Pomalu pomačkáme todat a... Do ceho jospíchnat? V dále pískne hlak! Do žatce. Než se ji kamarádky udaly, bylo veseleji. Domluvily se a kolikrát se celou bandou táhly do lesa. Nebo zas na vyběhenu. Nebo jen tak, ale byli společně. Začínal klub JZD a promítalo se. Teď jsou tu promítačky dvě, ale nepromítá se. Přednášky byly a už se nepřednáší. Klub je a vlastní není. Do kina do Žatce by mohlá odpoledne ákorát na pořádku, když pojedne na večer, vrátí se až v noci a ve dvě musí vstávat... Kriminál. Jen když je tu brigáda na chmel, honem kul-

tura přiručuje. Najednou může být i kino i přednášky i legrace. Kluci chodí s kytarami a po vsi se zpívá. Najednou všechno jde...

Tady zrovna přinule, jejich svazácká brigáda zaváděla chmel. Zas iigh přišlo jen „pětapět“, ale přece přišli a bylo veselí. Před tím dělali parčí. Hanzal je náhodou šikovný předseda, i když je mu sedmáct, ale že je z toho už „ustaraný“. Leňu udělati jednatelkou — říkala jsem, že to neumí. Ale klubovnu má budou! Stěnu co spadla, už nahodili, teď ještě vybilít — a kdyby dostali gramofon? Snad by potom i ti kluci mizerní nejeli jen po té hospodě. Tuhle byla řeč i o divadle, že by se něco dalo nacvičovat, předseda strany by si to zas po letech zkusil... Náhodou — tady by se toho dalo dělat.

Kolem je pořád stejná Želč. Obyčejná. Rozkopaná, nehezká, protože se dělá kanalizace a bude všude betonka. To už bude hezčí. Nedávno tu otevřeli školku, chtějí by ještě letos stravnou. Bude i školka. Tady toho bude — papír by neunesl, co se všechno lidem v hlavě honí. Ti, co tu zakořvilí, nechtějí by se hnout. A mladí pořád: Nič ti není — jako v kriminále. Žádná kultura! V tomhle mají shodu okolnosti pravda. Asi by se ale divili, že mnozí jejich stejně starí kamarádi v Žatci jako v Praze, uprostřed mnohé kultury, stejně jako oni se nudí a posedávají po chvílích, které by se daly krásně prožít jinak. Vždycky a všude má člověk kolem sebe dost zábran, ze kterých mohou být mříže a ze života kriminál. Podivný a přece je. Končí tam, kde vadí takové věci, jako je spadlá zeď v klubovně. Vezme se do ruky štetka a začne se bít... MĀLA TAUEROVÁ